GAZET'A TRANSILVANIEI.

„Gazet'a" ese de 2 ori; Joi'a si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_4$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XL.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pertru serie 6 cruceri v. a. Tacs'a timbrala à 30 cr. val. austr. de fia-care publicare,

Nr. 19. **Brasiovu 22|10 Martiu** **1877.**

Prea meritatulu barbatu alu natiunei nóstre, dlu **George Baritiu,** cuprinsu pe neasteptate de o inflamatiune a plumaneloru, adeca de acelu morbu greu, de care a mai suferitu vr'o trei luni de dile si inainte de ast'a cu vr'o 11 ani, a caditu la patu inca in 12 a lunei curinte si de atunci se afla sub ingrigirea mediciloru, cari desi nu potu ascunde, ca morbulu este greu si insuflatoriu de grige mai vertosu pentru unu patientu cá dlu Baritiu, care se afla dejá in adenc'a etate de 65 de ani si care a mai suferitu odata de acésta inflamatiune, totusi acumu, dupa ce au trecutu dilele de crise, ne consolédia cu speranti'a, ca dlu Baritiu va scapá si din acestu morbu spre binele si fericirea familiei si a natiunei. Aducundu acésta dorerósa impregiurare la cunoscinti'a natiunei, rogamu totu-odata mai vertosu pre acei domni, institute nationali si corporatiuni romanesci de dincóce si dincolo de Carpati, cari astépta vre unu respunsu séu vre unu servitiu dela dlu Baritiu, cá se binevoiésca a mai avé pucina indulgentia pana ce alu-totu-potintele Dumnedieu i-va redá sanetatea, i-va scapá scump'a viétia.

Redactiunea „Gazettei."

Brasiovu, 16 Marte.

(—) La loculu seu amu facutu si noi mentiune despre art. leg. XII—1876, carele tractédia despre „fundulu regiu si organisarea universitatei sasesci, precumu si a averei universitatei apoi a asia numiteloru siepte judetie."

Dupa §. 3 alu citatului art. de lege, universitatea sasésca se sustiene numai cá unu organu, ce se ocupa cu cultur'a publica, apoi cu administrarea averei si fundatiuniloru universitatei sasesci, carea conformu §-lui 4 se póte intrebuintiá numai spre scopuri de cultura, conformu §. 7 averea este de a se intrebuintiá in folosulu tuturoru locuitoriloru fundului regiu, fora deschilinire de nationalitate si religiune. Conformu §. 8 punctu d) representantii tramitu in nou'a adunare a universitatei, cetatile Sabiiulu si Brasiovulu cate doi, Sighisióra, Sebesiulu, Oresti'a, Mediasiulu si Bistriti'a cate unulu, prin urmare cetatile tramitu 9 representanti; fostulu fundu regiu se inparte apoi, cu eschiderea cetatiloru in 11 cercuri electorali, astufeliu intrég'a representantia va consta din 20 de ablegati. Presiedintele este comesulu; vice-presiedintele se alege pe 3 ani de adunare; notariu este secretariulu universitatei séu unu notariu substitutu alesu din adunare pentru o sessiune. Conformu §. 9 alu numitului art. de lege cele 11 cercuri electorale, le statoresce ministrulu de interne, dupa ascultarea universitatiei sasesci. Publiculu nostru scie, cumu-ca universitatea sasésca cea vechia a fostu ascultata in asta privintia si aicea si-a datu si opiniunea. Romanii -si detera votu separatu, alu carui punctu principalu se invertea pre langa gravamenulu, ca maioritatea sasésca nu a voitu se priméscа intre cei cu dreptu representativu in nóu'a universitate, pre comunele tienatórie de scaunulu Saliscei si a Talmaciului, apoi comunele, cari s'au tienutu de granit'a militara si s'au incorporatu scaunului Sabiiului, in fine comunele tienatórie de dominiulu Brasiovului, ingremiate districtului Brasiovului.

Otarirea dela ministrulu de interne a urmatu prin decretulu ministerialu ddto 8 Febr. 1877, Nr. 711 si 2 Martie 1877 Nr. 951, prin cari se emitte una instructiune, cumu au de a fi inpartite cercurile electorali pentru nóu'a universitate si se statoresce modulu electoralu pentru aceeasi.

In urmatóriele vomu face cunoscutu lectoriloru nostri resultatulu acestei instructiuni: cele 11 cercuri electorali sunt, afora de cele 7 cetati, urmatóriele:

Cerculu electoralu alu I. Sabiiului, cuprindiendu in sine scaunulu Sabiiului, scaunele filiale ale Talmaciului, Saliste si comunele confiniarie ingremiate; II. alu Brasiovului, cuprinde districtulu Brasiovului, Sacele, Apati'a, Crisb'a si Noulu; III. Sighisiórei, IV. Mediasiului, V. Bistritiei, VI. Sabesiului, VII. Orastiei, VIII. Cincului mare, IX. Rupei, X. Nochrichului, XI. Mercurei estendienduse pre territoriulu fosteloru scaune de aceeasi numire.

Statutulu privitoriu la modulu de alegere cuprinde 19 paragrafi. Pentru conducerea alegeriloru esmitte comesulu din Sabiiu pentru fiacare cercu electoralu o comissiune constatatória din unu presiedinte, unu substitulu presiedinte, unu notariu si unu substitutu notariu (§. 1).

Esmissii acestia trebue se fia dintre indreptatitii la alegere in respectivulu cercu (§. 2).

Alegerea trebue se se esecute in diu'a defipta prin comesulu (§. 3).

Alegerea pentru cetati se face in respect. cetate: pentru cercuri defige loculu de alegere comesulu (§. 4).

Ordinea votarei o defige comesulu, si elu dispune la timpu cumu se se faca publicarile — elu tramite comissiuniloru si listele alegatoriloru (§. 5).

Deregatori'a politica grigesce de ordinea publica la alegeri (§. 6).

Alegerea se deschide la 8 óre a. a. si se inchide la 6 óre séra (§. 7).

Fiacare alegatoriu are dreptulu de a propune in o diumetate de óra dupa deschiderea alegerei, unu candidatu, carele inca trebue se fia alegatoriu acolo; pentru fiacare candidatu se constitue si unu barbatu de incredere. Presiedintele comissiunei electorali nu póte fi alesu (§. 8).

Déca in o diumetate de óra s'a insinuatu numai unu candidatu, atunci pre acest'a 'lu prochiama presiedintele de ablegatu; déca sunt mai multi, ori ceru 10 insi votarea, acésta se incepe la 9 óre a. a. si tiene pana la 6 séra (§. 9).

Alegatori sunt numai aceia, cari sunt si alegatori dietali in acelasi cercu (§. 10).

In sal'a de alegere potu fi de facia numai membrii comissiunei, barbatii de incredere, amploiatulu politicu, unu amploiatu comunalu si alegatorii provocati (§. 11).

Comunele si partile de cetati vinu la votare in ordinea defipta prin comesu, cei intardiati potu se votedie dupa incheiarea ordinei, inse numai inainte de 6 óre de séra (§. 12).

Votarea se intimpla publice si verbalu si voturile se scriu in unu registru (§. 13).

Déca nu primesce nici unu candidatu majoritatea absoluta, atunci se face votare nóua intre cei doi, cari au primitu relativu mai multe voturi. Alegerei restrinse, apoi la ori-ce alegere suppletória, se defige terminulu prin comesulu (§. 14).

Presiedintele incheia alegerea la 6 óre sér'a, si subscrie list'a electorale in doue esemplaria inpreuna cu notariulu (§. 15).

Comissiunile electorali compunu despre actulu alegerei si unu protocolu, ale carui formalitati se prefigu (§. 16).

Protocolulu si registrele de alegere se compunu in doue esemplaria — unu esemplariu se preda alesului cá credentionale, unulu se tramite comesului (§. 17).

Asupra validitatei alegeriloru combatute prin petitiuni, decide adunarea universitatei (§. 18).

Spesele inpreunate cu alegerile le supórta cass'a universitatei sasesci. Premitiendu in estractu statutulu electoralu pentru nou'a universitate sasésca, lectorii nostrii voru fi vediutu, cumu-ca cercurile cele nóue electorali, afara de alu Sabiiului si Brasiovului, sunt identice cu cercurile vechi electorali.

La cerculu electoralu alu Sabiiului s'a [illegible]noscutu dreptulu de electiune si pentru scaunulu Saliscei, Talmaciului si alu comuneloru confiniarie ingremiate, — éra la a Brasiovului, pentru cele siepte sate (Sacele), Crisb'a, Apati'a si Nou.

Noueloru parti constitutive ale acestoru cercuri electorali nu li s'a datu nici unu dreptu nou, — li se aduce la valóre numai unu dreptu avutu, pre carele inse pré potentii sasi, n'au concesu cá cei indreptatiti se si-lu si esercitedie.

La cerculu alu doilea electoralu alu Brasiovului inse nu s'a restituitu acelu dreptu tuturoru comuneloru tienetórie de fostulu districtu alu Brasiovului. Sacelele, Crisb'a, Apati'a si Noulu sunt comune tienetórie de asia numitulu dominiu alu Branului, carele s'a ingremiatu cu districtulu Brasiovului din seclulu alu 17-lea si a fostu ingremiatu intregu acelui districtu pana la absolutismu.

Dupa diplom'a din 20 Octobre 1860, restituinduse autonomi'a vechiloru jurisdictiuni dela districtulu Brasiovului s'au desmembratu comunele tienetórie de dominiulu Branului: Branulu, Zernescii, Tohanulu nou si Vladenii.

Aceste comune tocm'a atat'a dreptu au de a participá din averea universitatei sasesci, catu dreptu au si Sacelele, Crisb'a, Apati'a si Noulu. Cu tóte acésta acele comune nu au fostu admisse la alegerea ablegatiloru pentru adunarea universitatei, conchiamata pre 19 Marte a. c., cu tóte ca au petitionatu la vicecomitele Brasiovului, cá se fia admisi la alegere.

Ce voru face aceste comune spre apararea dreptului loru, admisu prin susu mentionatulu statutu, nu scimu. Noi incheiamu astadata a ne ocupá cu asta cestiune.

Brasiovu in 21 Marte st. n. 1877.

A doua sessiune a corpuriloru legiuitórie maghiare s'a inchisu in 17 Marte prin rescriptu domnescu, éra luni in 19 Marte s'a deschisu a trei'a si cea din urma sessiune a periodului dietalu de trei ani. Cu acésta ocasiune chiaru si cele mai devotate organe guvernamentali, precum este si „Pester Lloyd", aruncundu o privire a supra activitatii acestoru corpuri legiuitorie dela intrunirea loru si pana astadi, nu se potu conteni de a nu constatá fora reserva, ca dieu sub domni'a dlui Tisza camer'a n'a creatu si n'a produsu nimicu.

In anulu 1875, candu s'a intrunitu pentru prim'a data acést'a camera, s'a petrecutu tempulu cu constituirea si apoi cu votarea bugetului. In anulu espiratu s'a inceputu pelerinagiulu ministriloru la Vien'a in caus'a impacatiunei dualistice, care a duratu unu anu intregu si totu atat'a tempu a tienutu si camer'a in neactivitate completa. Anulu curinte inca nu are pana acum nimicu de insemnatu, decatu crisea ministeriale, in decursulu careia camer'a n'a potutu se tiena nice siedintie, éra si dupa ce si-a inceputu siedintiele, in urm'a deslagarei crisei, nu s'a ocupatu cu alte, decatu cu interpellatiuni si alte nimicuri, cá se tréca tempulu si se capete banii. O asemenea stare de lucruri este celu mai eclatantu testimoniu despre situatiunea anormale in care se afla statulu maghiaru.

— Ingrigirea si temerea de venitoriu a diariului „Közvélemény“ nu este dér' tocmai netemeinica. Elu dice, „ca situatiunea e seriósa; nori negri acoperu orizontulu patriei maghiare. Diplomati'a negotiédia, inse numai cá se castige tempu pana la primavéra, candu apoi in lun'a lui Maiu voru incepe tunurile se bubuia. Situatiunea financiaria e desparata; deficitulu e mare, poterile materiali ale poporului scadu, darile sunt nesuportabile, si in ori ce parte amu privi nu vedemu decatu ruine. In piatia si pe strade se vorbesce de i n s o l v e n t i ' a s t a t u l u i, de o catastrofa financiaria, ce are se urmedie in curendu . . . Natiunea este ingrigiata facia de viitoriulu celu mai de aprópe; esacerbarea si inversiunarea se intinde preste tóta tiér'a, corpurile legiuitórie stau in neactivitate, guvernulu n'are programa, pentru-ca si care a avut'o, i-au derangiat'o austriacii.“

— In faci'a atatoru lamentatiuni dlu Tisza se pare a nu se semti bine si chiaru pentru aceea vré se aduca la ordinea dilei érasi o cestiune de reforme gadilitórie, cu care se dé nu numai camerei de lucru, ci se distraga si pe publicu. Dupa ce a facutu arondarea municipieloru in Transilvani'a si dupa ce a organisatu si fundulu regiu, vré dlu Tisza se mai faca totu numai in Transilvani'a si o noua impartire a cercuriloru electorali. Din acésta causa a ascultatu opiniunea deputatiloru unguri din Transilvani'a, cari de buna séma voru fi avutu in vedere si aceea, cum se violedie interessele romaniloru, si asiá se dice, ca prin nou'a impartire a cercuriloru electorali vr'o cateva orasie mici 'si voru perde dreptulu de a tramite singure cate unu deputatu in camera, si se voru alaturá pe venitoriu la cerculu in care se afla; éra pe de alta parte orasiele Brasiovu si Sibiiu voru tramite pe venitoriu cate duoi deputati in camera. — Tisza vré se-si asecure domni'a si prin alegerile dietali ce se voru face la anulu venitoriu.

* * *

Cestiunea protocolului presentatu poteriloru de catra generalulu russescu Ignatieff, care dejá din 17 Marte se afla in Londonu, se dice ca s'ar fi decisu in modu favorabilu. Angli'a, care strigá in gur'a mare, ca nu va subsemná nice unu actu, prin care poterile iau vre unu ingagiamentu pentru venitoriu facia de cestiunea orientale, inca s'a induplecatu in fine a stá la vorba cu diplomatulu russescu si se anunci'a, ca dupa modificatiuni stilistice, la cari s'a invoitu si Russi'a, a primitu protocolulu, care n'are decatu se fia subscrisu de tóte poterile europene si in urma si de Turci'a.

Se asecura mai departe, ca generalulu Ignatieff ar fi promissu Angliei, ca Russi'a va tramite trupele acasa indata ce poterile europene tóte voru subsemná acelu protocolu. De aici urmédia, firesce déca acésta scire e adeverata, ca in totu casulu punctele acelui protocolu trebuia se ofera Russiei multiumire deplina, ca-ci altmintrelea ea, care a sacrificatu si sacrifica inca asiá de multu cu armat'a mobilisata si concentrata la Prutu, nu s'ar poté in nice unu casu invoi la tramiterea trupeloru acasa. Déca este adeverata o scire ce o aflamu in „P. Lloyd“, ca adeca protocolulu din cestiune se póte considerá de unu triumfu alu Russiei, deorace elu spune pucine in scrisu, inse lase multe de a se intielege printre ronduri, déca acest'a e adeveratu, atunci Russi'a si-a ajunsu scopulu: adeca a capetatu mandatu dela Europ'a, cá se procéda facia de Turci'a chiaru si cu potere armata prin ce a datu totu-odata si tractatului de Paris o lovitura grea.

— Intre altele se vorbesce prin diuarie, ca Russi'a ar cere chiaru si desdaunare pentru sacrificiele materiali ce le-a adusu prin tienerea armatei mobilisate in deplina neactivitate, si cá desdaunare propune se i se dè inapoi Bassarabi'a romana in schimbu cu unele insule din Dunare. In adeverulu acestei sciri nu crede nimenea, deórace atunci tratatulu de Paris ar fi nimicitu cu deseversire, ceea ce inse nu se póte, decatu séu prin resbelu contra poteriloru garante, séu pe calea pacei intr'unu congressu nou europeanu, precum a facutu Gorciacoff in anulu 1871, candu a nimicitu prin conferinti'a dela Londr'a acelu punctu alu tratatului de Paris, care neutralisase marea négra.

— Va se dica protocolulu lui Ignatieff va fi primitu de catra poterile europene, inse se nasce intrebarea, ca primi-lu-va si Turci'a? Déca acést'a nu-lu va primi, atunci resbelulu are se erumpa inmediatu, éra déca lu va primi, atunci resbelulu se va mai amaná pana candu Turci'a se va dovedi incapabila de a-si implini detorintiele, de a esecutá reformele. Mai curendu potemu crede, ca protocolulu russescu va fi respinsu de catra guvernulu turcescu, pentru-ca indata ce ar' simti softalele, ca guvernulu s'a supusu vointiei Russiei ar inscená o revolutiune interna, care ar fi mai stricatiósa cá unu resbelu cu Russi'a.

— Inse pre candu Russi'a negotiadia de pace si vorbesce de desarmare, pre atunci totu ea continua cu armarea si pregatirea de resbelu. Asiá cetimu in diariulu „Curierulu Bursei“ din Berlinu, ca Russi'a a comandatu la fabric'a de masine a lui Borsig 50 de locomotive, pre cari are de cugetu a le folosí pe calile ferrate romane.

— Pacea intre turci si muntenegrini nu s'a inchiatu; armistitiulu espira astadi. De ambele parti se facu pregatiri pentru reinceperea ostilitatiloru. Comandantele trupeloru turcesci din Erzegovin'a, pasi'a Suleiman, a indreptatu dejá vr'o patru bataliόne catra passulu Duga. — Nicsiciu s'a proviantatu cu invoirea si ajutoriulu principelui Nichita.

— Colonelulu serbescu Despotoviciu fù provocatu, cá se lase pe insurgenti in man'a sortii si se vina acasa, inse elu a respunsu, ca nu se va miscá de acolo pana candu nu va dá Bosniei libertatea.

(† Necrologu.) B a r b a r a P a m f i l i e, in numele seu si alu fiiloru sei: Basiliu, Demetriu si An'a Candidu, a nepoteloru: Rachil'a, Revec'a maritata Groze si Sabin'a, precumu si in numele numerosiloru consangeni si amici, anuncia cumu-ca prea iubitulu seu fiu, frate, resp. unchiu, consangenu si amicu

Ioanu Pamfilie,

canonicu metropolitanu,

dupa unu morbu abia de patru dile in 17-a l. c. in etate de 50 ani, provediutu cu s. sacramente a incetatu de a mai fi intre cei vii.

Remasitiele-i pamentesci se voru astrucá in 19-a l. c. la 2 óre dupa amediadi in cemeteriulu bisericei gr.-cath. opidane.

Fia-i tieren'a usióra si memori'a binecuventata!

Blasiu, in 18 Martie 1877 st. n.

Scirea trista cuprinsa in premisulu necrologu face si pe clerulu romanu gr.-cath. se gelésca pre unulu dintre cei mai distinsi preuti ai sei. Natiunea romana inca a perdutu in repausatulu unulu dintre barbatii sei cei mai luminati si mai zelosi intru inaintarea culturei spirituale si a bunei stari materiale a poporului romanu, elu a fostu unulu dintre cei mai aprigi aparatori ai drepturiloru nóstre, cá fostu ori-canduva tribunu.

Repausatulu canonicu I o a n u P a m f i l i e si-a facutu studiàle sale theologice in Vien'a si venindu la Blasiu fù applicatu cá professoru de theologia in seminariulu din Blasiu. Inse cumu scimu noi, numai pucinu timpu, candu apoi fù primitu de catra repausatulu metropolitu de eterna memoria A l e s s a n d r u S t. S i u l u t i u de secretariu alu seu, in care calitate a fostu mai multi ani langa acelu metropolitu si a luatu parte activa la tóte actiunile mai insemnate bisericesci si nationale alu acelui mare barbatu alu bisericei si natiunei, pana candu pre la 1862 fù denumitu de protopopu la Clusiu, in care calitate a luatu parte la tóte actiunile nationali ale romaniloru in genere si in specie ale celoru din comitatulu Clusiului. Nu si-a uitatu inse nici odata de datorintiele sale preutiesci, in specie s'a nisuitu din tóte poterile a infiintiá scóle in protopopiatulu seu, a organisá parochiele si a introduce in totu loculu ordinea buna. Pre la 1869, fiindu chiamatu de canonicu la Blasiu, si-a implinitu acolo datorintiele de barbatu alu clerului si natiunei romane, cu neostenitu zelu, in specie canoniculu P a m f i l i e prin naturelulu seu celu blandu si prin affabilitatea s'a ori catra cine, si cu vertutile sale si-a castigatu iubirea consociloru sei, a clerului intregu, si a fiacarui romanu, carele a avutu fericirea alu cunósce. Cati l'au cunoscutu toti -lu voru jelí.

Memori'a lui eterna se fia! (—)

Blasiu, in Februariu 1877.

Domnulu „Unulu pentru mai multi“ din cele scrise de mine in Nr. 1—2 din „G. T.“ -si luà fora cuventu ansa a publicá in Nr. 8 una multime de contradictiuni si neadeveruri, cari de cari mai impungatórie.

Cumu-ca cele dise de mine in art. din Nr. 1—2 ar' contiené una „culpa grava si nedrépta“, ce se arunca pre professorii actu fungenti, „pentru pretins'a scadere a gimnasiului nostru in tempulu mai din urma“, este una mistificatiune necualificabile a d. „unulu pentru mai multi“, pentru-ca:

1. E falsu, ca eu asi fi vorbitu in art. acel'a numai despre professorii gimnasiali. Me miru, cu ce intentiune mistifica dsa adeverulu intr'unu modu asia batatoriu la ochi!

2. E falsu, ca eu asi fi vorbitu acolo despre starea actuale a scóleloru dein Blasiu. Assertiunea mea: „acést'a numai din causa, ca oficiulu de professore devenise . . . .“, carea o citédia si dsa, nici cumu nu póte avé intielesulu ce i-se atribue; pentru-ca verbulu „devenise“ dupa regulele gramaticali e in tempulu prea perfectu, ér' cá atare dupa cele logice arata una lucrare trecuta mai nainte de tempulu de facia.

Dér' mi-se pare, cà altulu i-a fostu scopulu. Dsa a cercatu in art. meu numai nodu in papura, cá se lovésca, unde cugetá dsa, si se se espectoredie in contr'a regulamentului publicatu, care, precumu se vede, nu-i mirósa frumosu.

In credinti'a acést'a me intaresce passagiulu dsale, unde recunósce, ba afirmédia aceea, ce pretinde, ca asi fi afirmatu eu despre starea actuale a gimnasiului de aici. Dér' apoi motivele dsale sunt unu muru de sare, care, cá se se ruinedie, se poftesce numai, se-lu udámu cu apa. „Miseri'a“ se fia caus'a, ca gimnasiulu Blasiului — dupa assertiunea d. „Unulu pentru mai multi“ — au scadiutu din reputatiunea si prestigiulu avutu mai inainte?“ Retacu beneficiulu de pane si stipendiale, cu cari sunt provediuti astadi una multime de studenti si cari in tempulu de mai inainte nu erau, si amintescu numai impregiurarea, ca miseri'a, ce e dreptu, póte reduce numerulu scolariloru, dér' nici nu scaresce, nici nu maresce reputatiunea si prestigiulu unui gimnasiu. Esemplu viu avemu gimnasiale sasesci.

Totu asia de debile sunt si cele alalte argumente, cu cari dsa se incérca a demustrá decadenti'a gimnasiului nostru.

D. „u. p. m. multi“ nu gata bine cu incercarea a demustrá decadenti'a gimnasiului de aici si indata pre colon'a urmatória-si contradice, apucandu-se, se demustre, ca acel'a e astadi la culmea sa. Numai catu si aci e lucru de cestiune: óre protocólele si reporturile finali, cari le aduce dsa de argumente, potu-se considerá cá documente suficiente pentru a demustrá reputatiunea si prestigiulu unui gimnasiu?

Nu sciu avut'a dsa intentiunea se laude, ori se defaime starea actuale a gimnasiului din Blasiu. In ambe casurile-i reflectezu, se-si fia cercatu alte argumente, ca-ci cele aduse de dsa nu multiumescu pre nimine.

La finea passagiului érasi afirma printre ele

despre professorii actu fungenti aceea, ce pretinde ca asi fi disu eu. Inse dsa ii escusa: „vin'a nu e a loru!"

Pana aci d. „u. p. m. m." -si contradice la totu pasulu, ér' de aici incolo insîra neadeveruri cornurate si incriminàri nedrepte aruncate fora de nici una crutiare pre corporatiuni morali.

Nu ar' fi datori'a mea si nici n'amu dreptu a aperá pre aceste corporatiuni incriminate de dsa; inse totusi se mi-se erte, déca nu potu trece cu vederea unele assertiuni ale dsale provenite din nesciintia ori din intentiune reutatiósa.

Dsa afirmà, ca prin regulamentulu din 1872 „nu s'a facutu nici unu progressu, ci din contra ..... s'a facutu regressu". Acésta i-o vomu crede, déca ne va poté demustra, ca, pentru-ca „in celu vechiu platile professoriloru erau mai bune, cá in celu nou."

Acést'a o vomu crede, déca dsa ne va poté demustrá, cá 400 e mai multu cá 500!

De altumentrea nu e greu a precepe caus'a, din care d. „u. p. m. m." are predilectiune asia de mare catra regulamentulu din 1865. Acest'a nu pretindea censura dela professori, ér' celu din 1872 prescrie censur'a cá conditiune sine qua non.

Ei dér' dsale nu-i place nici modulu, cumu e de a-se compune comissiunea censuratória in sensulu regulamentului (§. 10).

Déca consistoriulu metropolitanu din consideratiuni serióse, voiesce cu ori-ce pretiu a-si censurá professorii; déca archidiecesea nóstra are numai unu gimnasiu, si la acest'a nu potu fi decatu 1—2 professori de aceeasi specialitate, cumu s'ar' poté compune comissiunea censuratória altumentrea, decumu prescrie §. 10 din regulamentu, cá se fia si pre placulu d. „u. p. m. m."? Déca comissiunea compusa in sensulu regulamentului consta din barbati pré de diosu, cari — dupa parerea dsale — „nu suntu capaci de a censurá" pre altii: atunci de ce se infióra de ei? Séu déca censurarea inaintea acestei comissiuni e lucru pré eftinu pentru dsa, atunci nu-i e inchisa calea de a censurá la vre-una universitate, de cari — gratia ministeriului unguresců — avemu un'a si in patri'a nóstra!

Mai amintesce dsa si unii paragrafi din regulamentu, despre cari dice, ca nu se implinescu de susu. Inse mai este unulu, carele nu se implinesce de diosu, si fiindu ca dsa póte a uitatu a'lu spune, i-facu eu servitiu. Acel'a este §. 7 punctu 2.

Se póte, ca si regulamentulu de sub cestiune, cá tóte institutiunile omenesci, va avé defecte, cari numai pre incetulu si cu timpu se potu observá si emendá. Celi de diosu inca au dreptu de a combate aceste defecte si a imputá celoru de susu, déca nu se tienu de normele statorite de eli insisi, inse acestu dreptu 'lu castiga eli numai dupa implinirea obligamenteloru, ce-i privescu pre eli insisi.

In fine destulu de mare erore au facutu barbatii din comissiunea insarcinata cu compunerea regulamentului, ca celu pucinu la gruparea obiecteloru de invetiamentu nu au consultatu si pre d. „Unulu pentru mai multi"; si mai tare a gresitu consistoriulu, ca a approbatu acelu regulamentu fora a-i sci si opiniunea dlui „Unulu pentru mai multi." α.

Lapusiulu-ungurescu ir Febr.

(Ceva despre justitia, administratiune si spionagiu.)

Inca inainte de nou'a organisatiune a justitiei, adeca pe tempulu tablabiráiloru se afiá in fruntea tractului nostru de aici unu subprefectu cu numele Molnár Sándor din Rogozu, sub a caruia domnia furturile si fora-de-legile luasera dimensiuni asiá de mari, incatu nimenea nu mai erá siguru de avere si uneori chiaru si de viétia, din care causa prefectur'a Deesiului, in urm'a mai multoru gravamine, redicate din partea intelligintiei, s'a vediutu necessitata nu numai a suspinde din officiu pe subprefectulu Molnár, protectorulu criminalistiloru, ci a-lu da chiaru in cercetare criminale. Diusulu inse mai inainte de a i se aduce sentinti'a si a luatu viéti'a si si-a tramisu sufletulu la rogozu in sinulu lui Mohamedu.

Mai tardiu organisandu-se judecatoriele regesci, cerculu nostru fù norocosu a capetá de jude pe dlu Szentmariay, éra de subjude pe dlu Berzenczey, cari prin strictetia si impartialitate insuflase frica in vagabundi si hoti, incatu acestia séu trebuira se se lase de industri'a loru, séu se-si caute altu locu mai favorabilu.

Acum de vr'o duoi ani de dile incóce avemu aici unu altu Molnár, subjude si referinte in causele criminali ale judecatoriei regesci, care nesciindu nici unu cuventu romanescu, nu póte se pertractedie in meritu cu partitele romane, din care causa a inventatu unu metodu nou, de a impacá cu orice pretiu pe cei ve vinu naintea sa cu cause de furtu, de bataia etc. Inse si aceste impaciuiri le face cu ajutoriulu servitoriului Laczi, care inca nu prea scie multu romanesce. De aici vine, ca ómenii rei pe aici se batu, si fura unulu dela altulu si apoi totu ei se impaca, fiindu-ca sciu, ca judecatori'a inca ii impaca. Póte ca dlu subjude Molnár, déca ar sci romanesce, ar fi mai severu in aplicarea legei, inse chiaru si numai din caus'a acestei scaderi noi trebuie se dorimu, cá se fia transferatu de aici pentru ca ne tememu se nu ajungemu érasi dilele de sub celalaltu Molnár.

— De organele politico-administrative inca nu potemu comunicá nimicu bine. Pretorele nostru, de altmintrelea omu bunu, inse nu lucra nimicu; affacerile preturei sunt incredintiate in manile a duoi copilandri desmatiati. Prin comunele rurale unde mai este cate unu primariu séu notariu energiosu si zelosu, totu mai merge, éra unde acestia sunt negligenti, nu vedi decatu drumuri nepracticabile, poduri sparte, scóle rele si góle, birturi pline di si nópte, necuratienia si disordine.

— Spionagiulu contra intelligintiei romane se continua inca. Unu invetiatoriu dela scol'a de statu de aici, indata ce afla ca duoi séu trei romani sunt undeva adunati, apoi siede nóptea óre intregi pe sub ferestra spionandu, ca dóra, dóra va audi pomenindu-se de Brateanu, Carolu, ori de muscali; apoi advocatusiulu de aici, care totudeun'a e illuminatu, face dese reporturi la Deesiu despre romani. — Tóte aceste nu prea sunt stari sanetóse in statu sanetosu. — u.

Infiintiarea a doue nóue regimente de artileria in Romani'a.

Bucuresci. — „Monitorele officiale" de Mercuri, 2/14 Marte, publica urmatoriulu decretu domnescu:

Art. I. Se infiintiédia inca doue regimente de artileria pe lunga cele doue esistinte.

Art. II. Fia-care regimentu va fi compusu din siese baterii, din cari una calarétia si cinci montane.

Art. III. Aceste regimente, destinate a formá artileri'a divisieloru militare territoriale din cari facu parte, voru avé resiedinti'a in modulu urmatoriu:

1 ulu reg. de artileria la Craiov'a;
2-lea reg. de artileria la Bucuresci;
3-lea reg. de artileria la Focsiani;
4-lea reg. de artileria la Romanu.

Éca si reportulu, prin care dn. ministru de resbelu supune la aprobarea M. S. Domnitoriului acésta mesura:

Reportulu dlui ministru de resbelu catra Maria S'a Domnitoriulu.

Prea inaltiate Dómne!

Perfectionarile aduse materialului de artileria au datu acestei arme in ultimele resboie unu rolu preponderantu. Intr'adeveru, conditiunile resbelului sunt fórte diferite astadi, mai cu séma din punctulu de vedere tacticu, machina tinde din ce in ce a se supstitui pe campulu de bataia actiunii omului si a face din resboiu mai multu o sciintia decatu o arta. Ultimele resbeie ne demonstra acést'a in modulu celu mai incontestabile, ca-ci mai tóte luptele au fostu adeverate lupte de artileria.

Aceste consideratiuni inca dela venirea mea la ministeriu, mi-au datu cele mai mari preocupari candu amu vediutu de aprópe situatiunea artileriei nóstre; amu cautatu a completá materialulu trebuintiosu si a face posibile celu pucinu punerea in miscare a tunuriloru perfectionate ce avemu. Pregatindu inse numai materialele, nu erá de ajunsu pentru a poté mobilisá in timpu de resbelu o artileria numerósa; ca-ci unitatea tactica nu se poté improvisá.

Afora de acést'a, form'a territoriului nostru reclama, ca diferitele regiuni militare se fia provediute cu tóte elementele ce reclama rapedea loru pregatire. Este neaparatu dér' ca fia-care din cele patru divisiuni militare se aiba artileri'a s'a, depositele sale, numai astafeliu fortiele nóstre militare potu dobandi o organisare, care se le permita d'a poté fi rapede concentrate si puse in linia, conditiuni esentiale, la cari trebue se satisfaca astadi ori-ce organisatia militara.

Basatu pe aceste considerante si avendu in vedere miculu reportu, in care se gasesce artileri'a nóstra astufelu cumu este astadi in reportu cu celelalte elemente ale poterii armate, amu onóre a propune Mariei Vóstre crearea inca a doue regimente de artileria, pe lunga cele doue esistinte, cá astufelu fia-care regiune se-si aiba artileria s'a. Prin acésta organisatiune in 4 regimente vomu avé in timpu de pace tóte unitatile, prin cari se potemu pune in actiune tóte tunurile ce avemu. Personalulu si caii fia-carei baterii fiindu redusu in timpu de pace la strictulu indispensabilu pentru administratiunea instructiunii. Prin acestu modu nu vomu fi constrinsi a improvisá baterii la trebuintia, ci numai a completá personalulu necesaru prin chiamarea reserveloru suptu arme.

Acésta organisatiune rediemata pe sistemulu de requisitionare alu cailoru trebuinciosi trasuriloru de artileria, este singurulu modu intrebuintiatu astadi in armatele moderne, care permite a conciliá reducerea cheltuieleloru in timpu de pace si possibilitatea d'a poté improvisá o armata numerósa in timpu de resbelu.

Predominatu de tóte aceste consideratiuni si de greutatile ce amu intempinatu chiaru cu ocasiunea ultimeloru concentrari, d'a organisá artileria armatei concentrate atunci, amu cerutu adunarii deputatiloru aceste modificatiuni in organisarea artileriei cu ocasiunea votarii budgetului pe anulu curente. Camer'a, in patriotismulu seu, n'a esitasu se faca si acestu sacrificiu, pentru a dá tóta soliditatea cuvenita fortieloru nóstre militare.

Vinu dér' cu celu mai profundu respectu a propune inaltei sanctiuni a Mariei Vóstre alaturatulu proiectu de decretu.

Sumu, cu celu mai profundu respectu, Pré inaltiate Dómne, alu Mariei Vóstre pré plecatu si supusu servitoriu

Ministru secretariu de statu la departementulu de resbelu
Colonelu Slanicénu.

Nr. 550—1877. Ianuariu 31.

Meditatiuni*)

asupra sarcineloru — salarieloru — a unei lege de pensiune — si a conferintieloru invetiatoresci.

Asupr'a toturoru acestoru teme nu voru trebuí meditatiuni profunde, deórace tóte sunt provediute dejá in legile scolari existente si anume in art. de lege XXXVIII din 1868; ci numai unele meditatiuni paralelo-comentarice. Deci se vedemu pe rondu inainte de tóte ce dice legea?

I. A. Cu privire la sarcinele invetiatoriloru §. 11 punctu 3 dice: „Ca in scólele poporali obiectele de instructiune se fia celu pucinu urmatóriele: a) doctrin'a religiunei si a moralului, b) cetirea si scrierea, c) calcularea din capu si cu cifre si cunoscerea mesureloru din patria, d) gramatic'a, e) fisic'a si istori'a naturale cu privire la modulu vietiei si la tienutulu de care se tiene cea mai mare parte a parintiloru pruncíloru, f) geografi'a si istori'a patriei, g) esercitia rurali economice si de gradinaritu, h) scurta incunosciintiare despre drepturile si detorintiele civili, i) cantarea, k) esercitia corporali dupa potintia." Afara de acestu §. mai sunt inca §§. 55, 64 si 74, in cari obiectele de propunere crescu si se inmultiescu dupa classe.

Tóte obiectele de invetiamentu prescrise in susu citatii paragrafi au trebuitu se se puna in praxe si s'au si pusu mai in totu loculu si de catra mai toti invetiatorii, cu pucina esceptiune, pentru-ca „asia pretinde spiritulu tempului presentu." — Acumu da! éta acumu mai seamana scól'a a scóla; ba potemu dice, ca facia cu atat'a materia de propunere scól'a este astadi pusa pe celu mai inaltu stadiu, de unde numai póte ascinde, ci numai descinde, ori celu multu a stá pe locu. Intr' adeveru este mare, fórte mare deosebire intre scól'a de astadi si cea de eri, de alaltaeri facia cu obiectele de invetiamentu obligate. Candu meditamu, cate obiecte suntu de propusu in scól'a poporale, cata materia este de a se luá din fiacare obiectu, apoi cumu trebue se se propuna la nisce copii, cari nici nu sciu vorbi bine, si érasi cumu trebue se propunemu acea materia, cá se potemu satisface legei, si cá se ne ajungemu scopulu mai

*) Ne aflamu motivati a publica acéste meditatiuni in interessulu bine intielesu alu culturei poporului nostru si alu ingrigirei pentru inlesnirea ei. Red.

bine si mai usioru, si pentru cá se nu ingrauiemu peste mesura fragedele poteri spirituali si corporali ale scolariloru, dicu, candu meditamu la aceste, semtimu perulu pe capu si barb'a albindu-se. Ei, dér' ascépta, ca cu atata inca nu e destulu! Cate ramuri de sciintie si arte sunt, tóte pretindu a se incepe in scól'a poporala, cati barbati de specialitate, in feliulu loru toti pretindu a se propune in scól'a poporale . . . atat'a . . . si atat'a . . . e bine! e fórte bine!! Tóte sunt bune! tóte sunt frumóse, tóte de trebuintia, cu tóte au scolarii a se intalni mai tardiu in viéti'a practica; prin urmare din tóte ramurile trebue a se luá si propune in scól'a poporala, inse nu dupa pretensïunile unor'a si ale altor'a, ci potrivitu cu poterile scolariloru; nu trebue se inaintamu cu unu ramu — cu unu obiectu pe contulu altui'a! nu trebue se iubimu unu ramu mai multu cá pe altulu, ci pe tóte de o potriva, ca-ci facundu deosebire intre obiectele de invetiamentu, trebue negresitu se facemu — ne-vrendu — deosebire intre scolari, si facundu acést'a facemu erore pedagogica insemnata, neertata. Deci barbatii de specialitati nu potu si n'au dreptu se pretinda a se luá si propune din cutare specialitate atat'a materia in scólele poporali, cate nu s'ar' poté pretinde nici dela 2—3 classe din scólele medie. Un'a trebue se o facemu, dér' apoi nici ceealalta se nu o uitamu nici se o lasamu! Se bagamu bine de séma, ca §. 11 punctu 5 dice: „ca tempulu frequentarei de peste anu a scóleloru se fia pe sate celu pucinu de optu, in cetati celu pucinu de nóue lune"; éra §. 66 dice: „órele de preste septemana in fiacare classa potu fi celu pucinu 18 si celu multu 24 . . ." Mai computa apoi si alte dile, Dumineci si serbatori vacante de peste anu si vei vedé, catu tempu remane pentru scóla; pe langa aceea, anulu, lun'a, diu'a si ór'a nu s'au mai maritu cu nimicu, ci sunt totu acele. —

Acumu cugete ori-si-cine, cumu vomu poté noi invetiatorii satisface toturoru ordinatiuniloru, pretensiuniloru si asceptariloru totu-odata, candu legea impune si marginesce, éra ómenii ascépta si pretindu cu multu mai multu, decatu este cu potintia a se face? Déra apoi alte greutati ce intimpinamu cu capacitarea poporului spre cunóscerea si imbracisiarea scólei, meserieloru, artiloru, pomaritului etc. etc.? in care privintia poporulu nostru e fórte, fórte indereptu. Legea ne impune si ne tiermuresce, éra ómenii ascépta si pretindu multu, fórte multu!! — pré multu!!! —

Noi invetiatorii, numai facia de aceste greutati, abstragundu dela altele fórte multe, cari voru urmá mai in josu, suntemu intre focu si apa, aprópe de ruinare totala, in marginea abisului. Noi invetiatorii de astadi suntemu tocmai in punctulu de trecere de straformare a scóleloru din unu stadiu in altulu, dela o stare la alta; urmatorii nostri intr' adeveru voru fi fericiti, ca-ci tempurile se voru mutá, éra ómenii se voru schimba, preface si cultiva si in fine voru cunósce chiamarea invetiatorésca si o voru remunerá dupa meritu. Dér' de noi astadi amaru! géle! tanguire, suspinu si vai!!! —

Aceste tóte le amu suferi, dupa tóte ne amu acomodá, tóte le amu trece cu vederea, dér' dorere! dorere! este mare vaiu! Dér' ori-si-cumu e de mare, haideti se trecemu preste elu! — da! se trecemu, ca ne astépta altele: — „Unu vaiu au trecutu, éta mai vinu inca dóue vaiuri dupa acest'a." Apocalips. cap. 9, v. 12. (Va urmá.)

Mai nou.

Constantinopole 19 Marte. Sultanulu deschise astadi parlamentulu prin discursu de tronu cetitu de primulu secretariu alu seu. Presenti au fostu demnitarii imperiului, senatorii, deputatii si agentii diplomatici straini, afara de celu russescu si germanu. cari au fostu representati prin dragomani. Intre 30 senatori sunt 7 nemohamedani.

— Cestiunea protocolului russescu e resolvita; poterile tóte lu voru subsemná; despre desarmarea russesca nu se face nice o mentiune in protocolu.

— A patr'a adunare generale a institutului „Albina" se va tiené la 29 Marte a. c. la Sibiiu.

Post'a redactiunei.

Onoratei primarie comunale in Ianova, onor. comitetu parochialu in Margina, onor. d. P. J. pentru dlu Ch. B. in Varadia si toturoru celorlalti vr'o trei-dieci de domni si corporatiuni, cari ni-au cerutu si ne ceru se le tramittemu „Gazett'a pe creditu pana ce voru fi pusi in positiunea de a ne respunde abonamentulu, — venimu a le notificá de nou, ca redactiunea „Gazettei" in intielegere cu colaboratorii sei interni, avendu in vedere dificultatile si exegintiele, ce necontenitu le intempiná in edarea fóiei, precum si complicatiunile in administratiune, inca in decursulu anului espiratu a decisu, cá pre venitoriu se nu mai dè pe creditu nice unu esemplariu, ceea ce s'a si adusu la cunoscinti'a onor. publicu cetitoriu atatu cu ocasiunea reinnoirei abonamenteloru pe sem. II. alu anului trecutu, catu si la inceputulu anului curinte, si cu placere si bucuria potemu astadi constatá, ca de atunci incoce fói'a nóstra se afla in conditiuni multu mai favorabili, ceea ce pre de o parte probédia, ca publiculu celu mare a intielesu, catu de justa e cererea nóstra in acésta privintia, éra pe de alta parte ne-a datu si nóue ocasiune de a ne convinge, ca creditarea a fostu si este numai unu obiceiu reu, ba potemu dice unu obiceiu omoritoriu pentru unu organu de publicitate, pe care obiceiu nu-lu aflamu astadi la nici unulu dintre popórele conlocuitórie. Avemu deci firma credintia, ca si acei onorati domni si corporatiuni, cari póte n'au reflectatu la acésta impregiurare, séu ca n'au avutu póte cunoscintia despre otarirea nóstra de a curmá reulu obiceiu de creditare, — inca voru incuviintiá procederea nóstra si se voru adoperá a corresponde justei cerintie. In modulu acest'a potemu se speramu si noi, ca celu multu cu inceperea semestrului alu II. alu anului curinte vomu fi pusi in positiunea de a implini un'a dintre cele mai ferbinte dorintie a nóstre si a publicului cetitoriu, de a da fóie unu vestmentu de litere noue, litere Cicero si Garmond, si apoi de a continuá lupt'a cu resolutiune, tenacitate si noua insufletire.

Cursurile

la bursa in 20 Martiu 1877 stá asia:

Galbini imperatesci — —	5	fl. 70	cr v. a.
Napoleoni — — —	9	„ 64	„ „
Augsburg — — —	107	„ 75	„ „
Londonu — — —	120	„ 85	„ „
Imprumutulu nationalu —	69	„ —	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%	65	„ 15	„ „
Obligatiunile rurale ungare	74	„ 75	„ „
„ „ temesiane	72	„ 50	„ „
„ „ transilvane	71	„ 75	„ „
„ „ croato-slav.	—	„ —	„ „
Actiunile bancei — —	825	„ —	„ „
„ creditului — —	157	„ 50	„ „

BILANTIULU

Institutului de creditu si de economii „ALBIN'A"

din 31 Decembre 1876.

ACTIVE.

	fl.	cr.	fl.	cr.
Cass'a (numerariu)			21905	95
Portfoiu:				
schimburi de banca	495183	29		
schimburi si obligatiuni dela reuniuni de creditu	52276	37	547459	66
Imprumuturi ipotecari			36070	58
Imprumuturi pe chartii de valóre . .			1270	—
Chartii de valóre:				
dupa consemnare			14357	25
Moneta:				
dupa cursulu dela 31 Decembre 1876.				
314 # à fl. 5.96	1871	44		
107 napol. à fl. 9.99	1068	93	2940	37
Debitori si interesse restante . . .			57320	50
Cas'a institutului			21550	—
Spese de fondare	7000	—		
dupa amortisare	1400	—	5600	—
Mobilariulu	2703	78		
dupa amortisare	270	37	2433	41
			710907	72

PASSIVE.

	fl.	cr.
Fondulu actiuniloru:		
3000 actiuni à fl. 100.—	300000	—
Fondulu de reserva alu actionariloru	13170	03
Depuneri pentru fruptificare	327919	11
Fondurile de garantia ale reuniuniloru de creditu .	21771	50
Interessele fonduriloru de garantia ale reunil. de creditu	3668	47
Fondurile de reserva ale reuniuniloru de creditu .	432	89
Fondulu de garantia alu crediteloru ipotecari . .	1154	—
Interessele fonduriloru de garantia alu creditel. ipotecari	82	93
Creditori	986	06
Tantieme neridicate	334	23
Dividende neridicate	2628	96
Interesse anticipate pentru anulu 1877 . . .	6538	95
Profitu curatu	32220	59
	710907	72

SABIIU, 31 Decembre 1876.

Paulu Dunca m. p., membru de directiune. **Elia Macellariu** m. p., membru de directiune. **Visarionu Romanu** m. p., directoru esecutivu. **G. Ludwig** m. p., comptabilu.

Subsemnatulu comitetu amu esaminatu bilantiulu presentu si confruntandulu cu registrele principali si ausiliari ale societatii portate in buna ordine, l'amu gasitu in consonantia cu acele-si si in tóta regul'a. Esaminandu proiectulu distribuirei profitului anualu, l'amu gasitu conformu statuteloru societatii si suntemu de acordu cu propunerea directiunei pentru ficsarea dividendei anului 1876 cu 9% séu **9 florini v. a.**

SABIIU, 16 Martiu 1877.

COMITETULU DE REVISIUNE:

Augustu Senor m. p. **Ioane Cretiu** m. p. **Georgiu Mateiu** m. p.

Redactoru respundietoriu si Editoru
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparíulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.